

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 20.02.2006
COM(2006) 68

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**PРАВNA UREDITEV IN TRGI EVROPSKIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ 2005
(ENAJSTO POROČILO)**

[SEC(2006) 193]

1. UVOD

Pobuda Komisije i2010¹ poudarja ključno vlogo informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) za doseg ciljev glede rasti in delovnih mest iz Lizbonske strategije. Ti cilji so utemeljeni z ureditvenim okvirom evropskih elektronskih komunikacij, ki je oblikovan za izvajanje konkurence na trgu, prinaša naložbe in inovacije, z izbiro, kakovostjo in nižjimi cenami za potrošnike. Države članice so naredile znaten napredek pri izvajanju pravil. Vendar še vedno obstajajo vrzeli in popolna vzpostavitev ureditvenega okvira je sedaj prednostna naloga.

Ta sektor so že zmeraj opredeljevale hitre tehnološke in tržne spremembe. Meje med vsebino, storitvami in uporabo postajajo zdaj vedno bolj zabrisane. Istočasno tradicionalni trgi dozorevajo in konkurenca vodi udeležence k naložbam v nove tehnologije za zagotavljanje inovativnih storitev, ki temeljijo na združevanju širokopasovnih omrežij, avdiovizualnih medijev in elektronskih naprav, kar potrošniku prinaša koristi pri hitrejši izmenjavi podatkov ter izboljšani kakovosti.

To sporočilo poudarja razvoj trga, regulativnih ukrepov in potrošnikov v tem sektorju v letu 2005 in določa glavna vprašanja izvajanja, ki še zmeraj zahtevajo pozornost. Temelji na delovnem dokumentu služb Komisije, ki je bil hkrati sprejet in dopolnjuje nedavno Sporočilo o politiki spektra in pregledih trga². Dopolnjuje spremljanje Komisije pri napredku držav članic na poti k ciljem Lizbonske strategije, ki so bili predstavljeni v njenem Poročilu spomladanskemu Evropskemu svetu³.

Opisano stanje glede urejanja trga se nanaša na 1. december 2005. Tržni podatki, če ni drugače navedeno, zajemajo obdobje do 1. septembra 2005 (1. oktobra 2005 v primeru širokopasovnih podatkov).

2. GLAVNE SMERI RAZVOJA TRGA

Sektor storitev elektronskih komunikacij še naprej predstavlja največji segment celotnega sektorja IKT, saj obsega 44,4 % celotne vrednosti, lani pa je obsegal 43 %. Sektor je bil v letu 2005 vreden 614 milijard EUR, od katerih je 273 milijard EUR izhajalo iz storitev elektronskih komunikacij.

---

¹ COM(2005) 229.

² COM(2005) 411; COM(2006) 28.

³ Čas za ukrepanje – Novo partnerstvo za rast in delovna mesta; COM(2006) 30, 25. januar 2006.

Nadaljevala se je visoka rast celotnega prihodka na ocenjenih ravneh med 3,8 %⁴ in 4,7 %⁵. Proizvodnja in uporaba IKT obsega približno 40 % rasti produktivnosti in eno četrtno celotne rasti v Evropi.

Uporaba **širokopasovnih priključkov** je hitro narasla na okrog 53 milijonov priključkov, kar je povečanje za skoraj 20 milijonov v teku leta 2005. Na trgu je vedno več ponudnikov in cene padajo, medtem ko hitrosti prenosov naraščajo. Novi ponudniki imajo skoraj 50 % tržni delež; čeprav so mnogi za zagotovitev svojih storitev odvisni od omrežij prvotnih operaterjev, obstaja pomemben premik k razvezanim krajevnim zankam s povečano kakovostjo in raznolikostjo storitev.

Pri **mobilni telefoniji** uporaba zlasti v novih državah članicah še naprej narašča, vendar obstajajo znaki, da trg govorne telefonije dozoreva. Vendar so prihodki še naprej naraščali na predvidenih 5,9 %⁶. Kljub temu cene za mednarodno gostovanje ostajajo visoke. Zdaj se uvajajo govorne in vsebinske storitve 3G s približno 15 milijoni naročnikov.

Prihodki v **tradicionalnih govornih storitvah** še zmeraj postopno upadajo, vendar ostajajo največji vir prihodka udeležencev na trgu fiksne telefonije. Potrošniki imajo še zmeraj koristi od padanja cen, ker vedno več udeležencev prihaja na trg. Prenos govora preko IP protokola (VoIP) še dodatno ogroža tržni položaj uveljavljenih udeležencev. Pokazalo se bo, do katere stopnje je ta izziv uresničljiv s storitvami, ki jih zagotavljajo programska oprema interneta in podjetja iskalnikov.

Konkurenca vodi udeležence fiksne in mobilne telefonije v naložbe v nove tehnologije, da bi zmanjšali stroške in si ustvarili položaj v konvergenčnem okolju. Operaterji začenjajo ponujati paleto storitev z različnimi kombinacijami nizko cenovnih (vključno z mobilnimi) storitev govorne telefonije, dostopa do interneta in avdiovizualnih vsebin, da bi privabili in ohranili stranke. Po znatnem znižanju v letih 1999–2001 se stopnje naložb popravljajo, saj bo v letu 2005 v EU kapitalski odhodek za celotni sektor po zadržani oceni presegel 45 milijard EUR⁷, kar pomeni povečanje za približno 6 % v primerjavi z letom 2004 in povečanje tretje leto zapored. Medtem ko se pri prvotnih operaterjih razmerje med naložbami in prihodki približuje svojim zgodovinskim stopnjam 15 %, je ta stopnja v mobilnem sektorju kakor tudi pri kabelskih operaterjih višja, kar kaže na močno konkurenco pri novih storitvah z visoko dodano vrednostjo v prihodnosti.

---

⁴ EITO, 2005.

⁵ IDATE.

⁶ EITO, 2005.

⁷ Temelji na podatkih ETNO, ECTA, ECCA, OECD in Infonetics Research.

Kljub izzivom za poslovne modele so največji operaterji zabeležili večje dobičke za leto do sredine 2005, k čemur sta v prvi vrsti prispevala zmanjšanje stroškov in rast prihodkov v nekaterih segmentih. Zlasti v mobilnem sektorju so rezultati za prvo in drugo četrtletje pokazali, da je veliko operaterjem, s pomočjo povečanja gostote in prometa ter na splošno višjih prihodkov na porabnika, uspelo povečati svoj dobiček v primerjavi z letom 2004.

Čezmejne naložbe v obliki kapitalnih odhodkov in prevzemi/združevanja so, podprte s povečano regulativno varnostjo, spet postale ključna značilnost trga EU za elektronske komunikacije. V letu 2005 se je zlasti pomembno povečala dejavnost združevanja in prevzemov in čezmejne transakcije – ki jih poganja iskanje gospodarstev z obsegom in izvajanjem vseevropskih strategij – se lahko razumno oceni na celotno vrednost več kot 70 milijard EUR, kar je najvišja stopnja od leta 2000⁸ (v preteklosti se je dejavnost združevanja in prevzemov izkazala kot dober kazalnik za skupno stopnjo tujih neposrednih vlaganj⁹). Največje evropske prvotne telekomunikacijske družbe so imele nedomače deleže prihodkov EU v povprečju 15 % – in so segali od 5 % do 27 %¹⁰. Večina večjih udeležencev je prisotnih na drugih nacionalnih trgih in v novih državah članicah je pri nekaterih bolj uveljavljenih udeležencih kakor tudi pri vseevropskih in lokalnih novih ponudnikih zaznaven trend naložb. Več udeležencev razvija dejavnosti v različnih državah in kombinacije storitev. Medtem ko v nekaterih primerih ostaja znatna raven dolga, se to razlikuje od prejšnjih ciklov prevzemov, ko so mnogi operaterji postali močno obremenjeni. Naložbe v telekomunikacijsko infrastrukturo zavzemajo glavni del v kohezijskih politikah v oddaljenih in podeželskih območjih ter v številnih novih državah članicah.

Fiksne širokopasovne povezave

V letu 2005 je prišlo do znatnega povečanja širokopasovnih priključkov s povprečno gostoto EU (povezave na 100 prebivalcev) 11,5 % v oktobru, v primerjavi s 7,3 % v oktobru 2004 (s povprečno gostoto za EU 15 do med 8,4 % in 13 % v istem obdobju). To pomeni povečanje z 38 000 na dan v letu 2004 na več kot 52 000 novih širokopasovnih priključkov na dan po vsej EU.

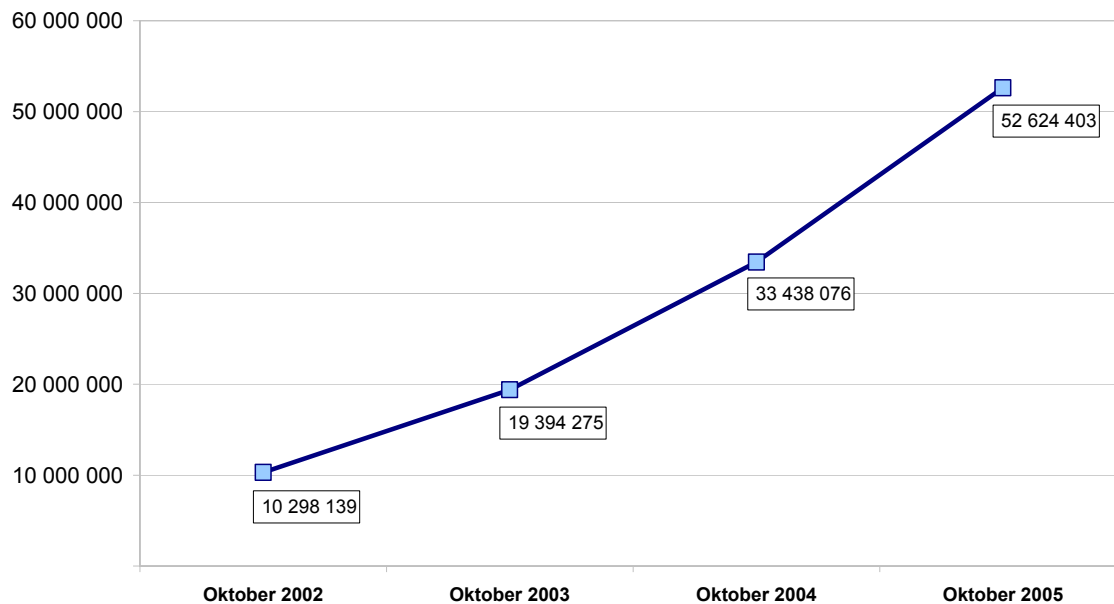
---

⁸ Temelji na podatkih iz Thomson Financial, Dealogic in UNCTAD.

⁹ Tuja neposredna naložba (TNN) je širši ukrep, kot preproste portfeljske naložbe ali transakcije združevanja in prevzemov ter vsebuje kapitalne odhodke npr. za fizična sredstva.

¹⁰ Treba je navesti, da so manjši prvotni operaterji pogosto celo bolj razširjeni po vsej EU. Poleg tega, da bi se izognili izkrivljanju, se največji mobilni operater (drugo največje podjetje, razvrščeno po tujih sredstvih, na svetu) ni upošteval.

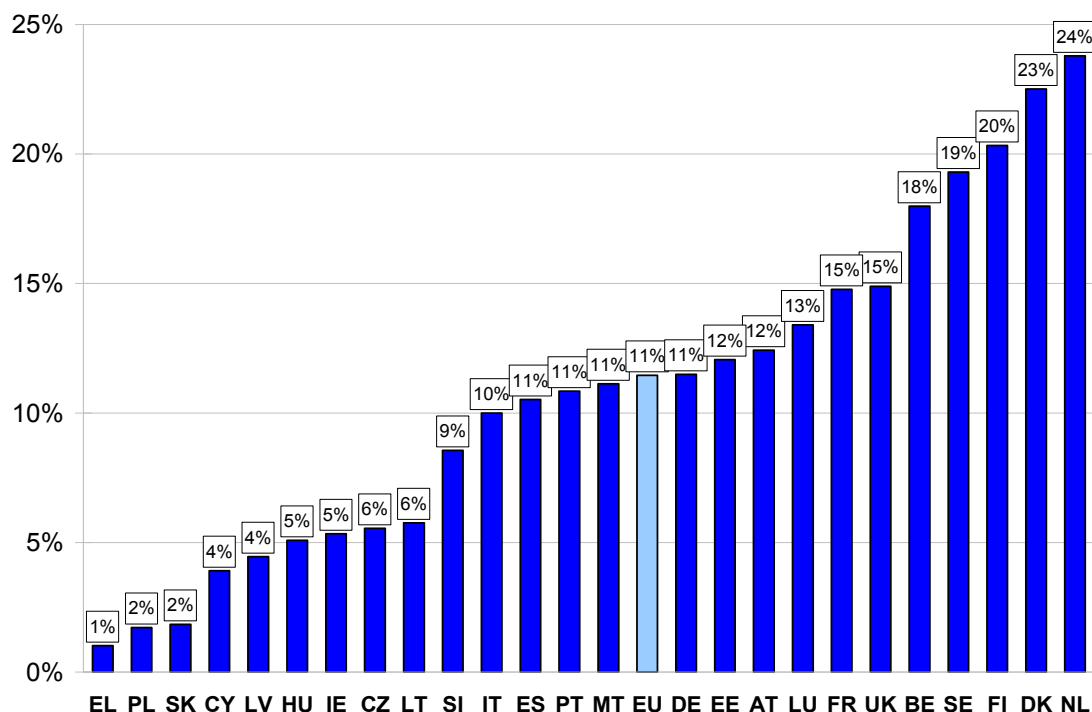
Skupaj širokopasovnih priključkov fiksnega dostopa EU

Vir: Službe Komisije na podlagi podatkov COCOM

V EU je sedaj skoraj 53 milijonov fiksnih širokopasovnih priključkov. Prihodki za fiksne podatkovne storitve so se znatno povečali, po ocenah za 8,3 %¹¹. Čeprav to število vključuje podatkovne storitve, kot so zakupljeni vodi, kakor tudi širokopasovne storitve, to pomeni, da ima potrošnik, ko obseg narašča, koristi od nižjih cen širokopasovnih storitev.

Gostota širokopasovnih priključkov EU, 1. Oktober 2005

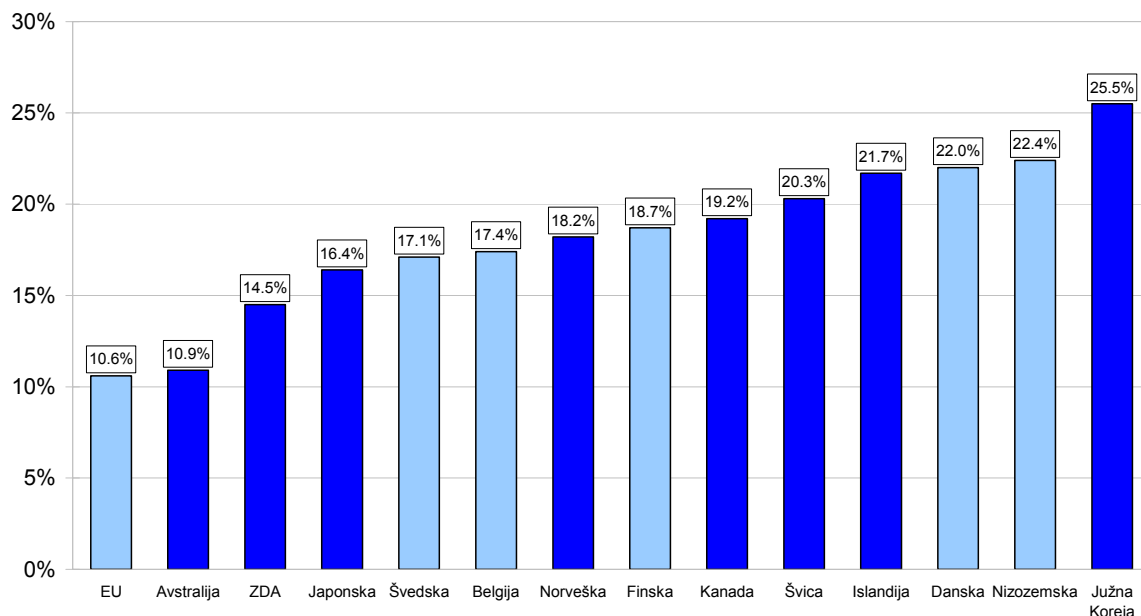
Vir: Službe Komisije na podlagi podatkov COCOM

¹¹ EITO, 2005.

Vendar pa rast po državah članicah ni bila enaka in glede na gostoto najboljše od najslabših zdaj ločuje 23 odstotnih točk. Med EU-10 sta uspešni Estonija in Malta.

Primerjava širokopasovne uspešnosti v sredini leta 2005 kaže, da medtem ko EU kot celota zaostaja za nekaterimi državami OECD, pa je pet najuspešnejših držav članic (Nizozemska, Danska, Finska, Švedska in Belgija) preseglo Združene države (15 %) in Japonsko (16 %).

Mednarodna gostota širokopasovnih priključkov, junij-julij 2005

Vir: Službe Komisije na podlagi podatkov COCOM in OECD

Tržni delež novih ponudnikov širokopasovnih povezav se je stalno povečeval in dosegel 49,8 % za EU-25. Tržni delež se od države do države dejansko razlikujeta in sega od 25 % tržnega deleža prvotne telekomunikacijske družbe v Združenem kraljestvu, do 100 % na Cipru.

Dejavniki, ki prispevajo k zagonu širokopasovnih storitev

Čeprav veliko dejavnikov prispeva k zagonu širokopasovnih storitev, pa je konkurenca med najbolj pomembnimi. Obseg in narava konkurence se po EU znatno razlikujeta. Na primer države z največjo gostoto (nad 15 %) imajo vse visoko »kabelsko« gostoto, vendar pogosto tudi dobro razvite režime dostopa, kot je razvezava krajevne zanke ali bitni tok.

Prav tako so bil doseženi vidni uspehi v državah kot so Francija, Združeno kraljestvo, Avstrija in Estonija, v katerih je kombinacija konkurenčne infrastrukture in učinkovitega urejanja spodbudila konkurenco in se odrazila v razmeroma visoki gostoti širokopasovnih povezav.

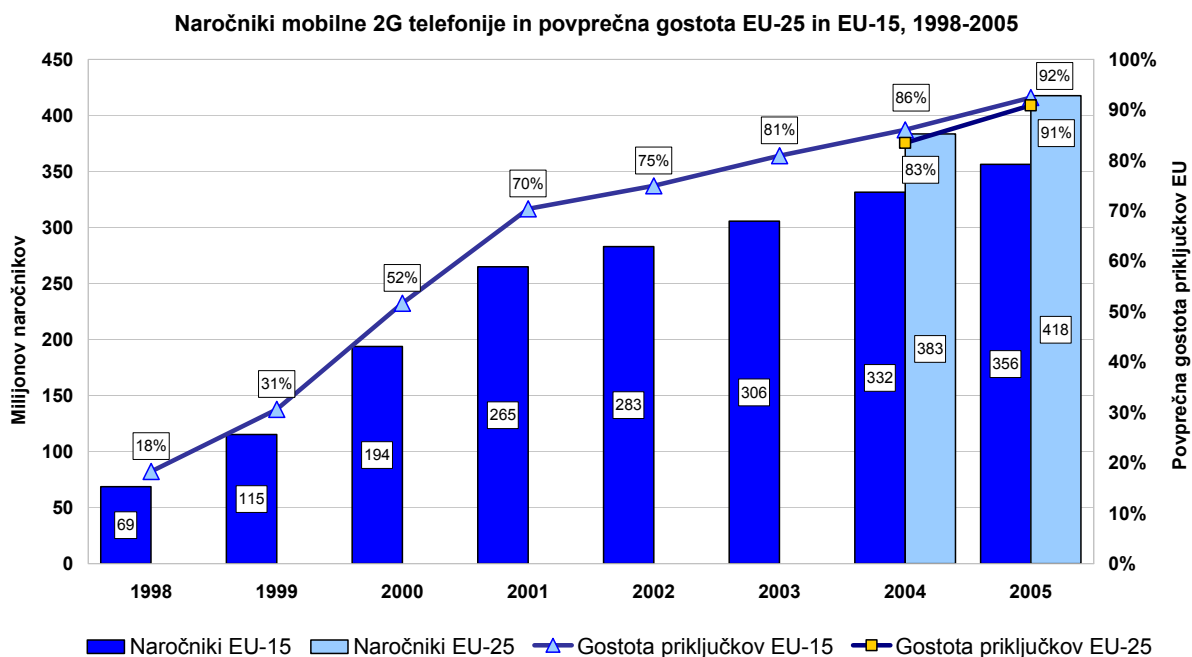
Medoperaterski dostop do omrežij prvotnih operaterjev

V teku leta se je zgodil znaten premik v vzorcu dostopa do omrežij prvotnih operaterjev. Novi ponudniki se postopoma premikajo od preprodaje in dostopa bitnega toka k razvezavi lokalne zanke pri zagotavljanju širokopasovnih storitev. Naraščajoče povpraševanje po novih storitvah in trend, ki kaže k paketom storitev (kot je trojni paket „triple play“) sta povzročila, da je razvezava postala bolj privlačna možnost za nove ponudnike.

Morda je najbolj presenetljiva značilnost ta, da se je v teku leta število sodostopnih priključkov potrojilo. To je bil katalizator za rast širokopasovnih storitev v Združenem kraljestvu, Franciji in na Danskem, kjer se je število sodostopnih priključkov dramatično povečalo, ko so NRO znižale pristojbine razvezav. Mnogo operaterjev bi lahko dajalo prednost sodostopu, saj je postopek razvezave bolj preprost, in lahko zagotavljajo prenos govora preko IP protokola (VoIP) kot alternativo tradicionalnemu prenosu govora.

Mobilne storitve

Povprečna gostota mobilnih storitev EU je dosegla 92,8 % v oktobru 2005, s hitrejšo rastjo v EU-10, med katerimi so tri, Češka, Estonija in Litva prvič presegle evidenčno znamko 100 %. V EU zdaj obratuje 79 omrežnih operaterjev 2G, skupaj z 214 ponudnikov storitev, medtem ko jih je bilo leta 2004 166. Trendi gostote so najvišji v državah z večjim številom ponudnikov storitev.

Do septembra 2005 je bilo v EU okoli 15 milijonov naročnikov storitev 3G, največ v Italiji in Združenem kraljestvu; 58 operaterjev zdaj ponuja komercialne storitve, ki vključujejo dostop do interneta, storitve vsebine, ki vključujejo novice in poudarke iz športa, video telefonijo in prenose.

Zmanjšanje tržnega deleža vodilnih operaterjev mobilne telefonije se je nadaljevalo skoraj v vseh državah članicah, saj so konkurenčni omrežni operaterji in ponudniki storitev povečali konkurenčni pritisk.

Čeprav so podatkovne storitve, vključno s SMS, področje z znatno rastjo, pa glavni sestavni del prihodkov operaterjev mobilne telefonije ostajajo govorni klici in naročnine. Kartice prenosnih računalnikov so naraščajoči vir dohodka, čeprav trenutno ne obsegajo več kot 2 % prihodkov.

V večini držav članic je prišlo do znatnih znižanj potrošniških cen za nacionalne klice, zlasti za majhne in srednje uporabnike v Belgiji, Luksemburgu, na Nizozemskem, Poljskem, Portugalskem, Finskem in Švedskem.

Cene za mednarodno gostovanje v večini držav članic ostajajo visoke z v mnogih primerih visokimi medoperaterskimi tarifami in pribitki na maloprodajni ravni. Spletna stran, ki jo je vzpostavila Komisija, zagotavlja preglednost za potrošnike na tem področju, medtem ko regulatorji izvajajo svoje lastne pobude na nacionalni ravni pod pokroviteljstvom Skupine evropskih regulatorjev. Komisija načrtuje nadaljnjo izgradnjo te pobude in namerava v aprilu izboljšati in posodobiti to spletno stran, da bi povečala preglednost in s tem konkurenčni pritisk. Prav tako bo tudi v prihodnje tesno sodelovala z nacionalnimi regulatorji pri svojih zadevnih ukrepih za povečanje preglednosti.

Z vidika ureditve je do konca leta 2005 samo en NRO na Finskem v skladu z ureditvenim okvirom analiziral zadevni trg in na tem trgu ni ugotovil prevladujočega položaja.

Na tem področju je potreben nadaljnji napredek industrije. Komisija podrobno opazuje razvoj in bo ocenila možnosti za najučinkovitejše in pravočasno vseevropsko ukrepanje.

Tudi zaračunavanje povzroča potrošnikom pogosto težave, zlasti če ni jasno, ali so cene izračunane na minutni ali sekundni osnovi in ali se zaračunava vzpostavitev klica.

Tudi cene klicev, ko uporabniki fiksnih omrežij kličejo mobilne naročnike, ostajajo visoke in dosežajo osem do desetkratno raven klicev naročnikov v druga fiksna omrežja. Vendar pa se zmanjševanje cen zaključevanja klicev v mobilnih telefonskih omrežjih ne odraža nujno na strukturi fiksnih tarif. Regulatorji so v letu 2005 posegali, da bi zmanjšali cene zaključevanja klicev; med leti 2001, ko so regulatorji začeli obravnavati vprašanje resno, in 2005 so cene padle za približno 40 %¹². Večina NRO je določila obdobje („glide path“) za znižanje cen na cenovno naravnost.

Prenosljivost številke mobilnih telefonov, ki je pomemben mehanizem za spodbujanje konkurence, se je v teku leta podvojila. Skupno so stranke pri zamenjavi ponudnika v EU obdržale 25,1 milijonov številke.

Fiksne govorne storitve

Kljub dejstvu, da prihodki v tradicionalni fiksni govorni telefoniji padajo za približno 1,6 % na leto, ta ostaja privlačen trg za nove ponudnike. Z vrednostjo 85,8 milijard EUR v letu 2005 še zmeraj predstavlja največji vir prihodkov za operaterje fiksne telefonije.

Prihod udeležencev na trg je po lažjem zmanjšanju med leti 2001 in 2003 povzročil nadaljnje padanje tržnega deleža prvotnih telekomunikacijskih družb. Vendar pa prvotne telekomunikacijske družbe ohranjajo prevladujočo prisotnost na trgu, zlasti glede krajevnega dostopa in klicev.

Trenutno lahko novi ponudniki neposredno z uporabo kabla, razvezanih krajevnih zank ali drugih tehnologij, kot so brezžične, dosežejo le 8,3 % naročnikov. Konkurenca se v skladu s tem v glavnem osredotoča na izbiro in predizbiri ponudnika storitev, ki izhajajo iz prehodnih določb ali kot posledica analize trga. Mnogi NRO so tudi naložili obveznosti medoperaterskega najema vodov, da bi novim ponudnikom omogočili zagotavljanje storitev samostojnega zaračunavanja njihovim strankam.

Stopnja rasti naročnikov, ki uporabljajo alternativne operaterje, se je upočasnila. To je verjetno rezultat kampanj prvotnih operaterjev za ponovno pridobivanje strank, pa tudi premika trga k integriranim paketom storitev, kot so govorna telefonija, dostop do interneta in avdiovizualna vsebina, saj zagotavljanje samo govorne telefonije po predizbiri ponudnika storitev ni več dovolj privlačna ponudba.

Dinamika trga ohranja pritisk na NRO, da zelo previdno tehtajo odločitve v zvezi s cenami izdelkov reguliranega dostopa, da bi zagotovile, da so novi ponudniki, ki vlagajo v približevanje strankam, na primer z razvezavo krajevne zanke, ustrezno nagrajeni v ravni cene, ki jo plačajo.

---

¹² Operaterji SMP.

V večini držav članic so zdaj na voljo telefonske storitve prenosa govora preko IP protokola (npr. VoIP). Čeprav te še niso imele velikega vpliva na prihodke tradicionalne fiksne govorne telefonije, možni prihod ogromnih novih ponudnikov storitev VoIP spodbuja obstoječe udeležence, da odgovorijo s svojimi lastnimi izdelki VoIP ali paketi, ki vključujejo govorno telefonijo.

Komisija podpira zadržani pristop reguliranja in pozdravlja dejstvo, da so številne NRO prevzele v prihodnost usmerjeno držo, ki odraža pristop Komisije pri regulativni ureditvi VoIP. Komisija se strinja s številnimi NRO, da je VoIP del trga klicev, in je izrazila zavzemanje za manj obvezujoče reguliranje. V skladu s tem je bilo reguliranje VoIP v državah članicah do zdaj zelo premišljeno. V praksi se zdi, da so ovire za vstop na trg nizke.

3. REGULATIVNO OKOLJE

Nekatere države članice so praktično zaključile zakonodajni in regulativni postopek in zagotavljajo izvajanje ureditvenega okvira; ostale države so naredile znaten napredek.

Grčija je šele januarja 2006 sprejela primarne prevzemne ukrepe in v nekaterih državah članicah se še pričakuje sprejem nekaj sekundarne zakonodaje. Prav tako številne države članice še niso začele z obveščanjem o pregledih trga, kar je ključni vidik ureditvenega okvira; obstaja tudi zaskrbljenost v zvezi s časom, ki lahko v nekaterih primerih preteče med začetkom pregleda trga in njegovim zaključkom.

Neodvisnost NRO

Neodvisnost NRO od komercialnih interesov je v glavnem zagotovljena, čeprav ostaja, kar zadeva ločitev lastništva in regulativnih funkcij, zaskrbljenost na Cipru, Slovaškem in v Sloveniji, poleg tega se je to vprašanje ponovno pojavilo v Belgiji. Pomembno je, da NRO ne smejo biti obremenjeni v svojem dnevnem odločanju, tako da lahko izvajajo svoja pooblastila nepristransko in pregledno. Vprašanja glede neodvisnosti NRO ostajajo odprta v majhnem številu držav, ki jih Komisija pazljivo proučuje.

Pristojnosti NRO

Komisija ostaja pozorna glede možnih omejevanj pristojnosti NRO na Irskem, Malti in Nizozemskem, do katerih bi lahko prišlo z izdajo smernic ministrstva, ki samo ni prijavljeno kot NRO. Obstaja tudi zaskrbljenost glede možnih omejevanj pristojnosti NRO pri izvedbi njihovih odločitev zaradi omejitev ravni denarnih kazni, ki se lahko izrečejo. V Nemčiji je pristojnost regulatorja za nalaganje celotnega spektra obveznosti v zvezi z maloprodajnimi in medoperaterskimi trgi omejena in na Finskem obstaja podobna omejitev zlasti na trgu zaključevanja klicev mobilne telefonije.

Združene NRO

Večina držav članic je ustanovila združene regulatorje s pristojnostmi, ki zajemajo celoten sektor elektronskih komunikacij (čeprav ne zajemajo nujno vsebine). Kjer to ni bilo storjeno, obstaja tveganje regulativne negotovosti v združenem okolju, ki vključuje tradicionalne telekomunikacije in radiodifuzijsko oddajanje. To velja zlasti za Belgijo.

Pritožbe

Glede na zaskrbljenost, ki so jo izrazili operaterji in organi v številnih državah članicah, pridobiva na pomenu način, ki so ga uporabile države članice za izvedbo obveznosti vzpostavitve učinkovitega mehanizma pritožb. Komisija proučuje številna zadevna vprašanja, vključno s časom, ki je bil potreben za rešitev pritožb, in dejstvom, da se odločitev NRO v številnih državah članicah v skladu z nacionalno prakso avtomatsko ustavi. Po tožbi Komisije zaradi kršitve je bila na Poljskem odpravljena avtomatska ustavitev.

Gospodarski regulativni ukrepi

Kadar so regulativne obveznosti naložene po analizi trga ali v okviru prehodnih določb, se bo konkurenca odprla samo, če se te v celoti izvajajo. V splošnem so bile NRO učinkovite pri zagotavljanju, da se potrebni regulativni ukrepi izvajajo in tako so npr. referenčne ponudbe razvezanega dostopa zdaj na voljo po vsej EU.

Najbolj nujna vprašanja, ki jih Komisija proučuje, se nanašajo na

- razvezavo lokalne zanke, za katero se zdi, da v Estoniji, na Cipru, v Litvi, Latviji, na Malti, Poljskem, v Sloveniji in na Slovaškem ne deluje v praksi;
- učinkovito medomrežno povezovanje, ki se v Estoniji, Litvi, na Malti, Poljskem, v Sloveniji in na Slovaškem še naprej sooča s težavami;
- sistem stroškovnega računovodstva, ki ustreza zagotavljanju stroškovno naravnane medomrežnega povezovanja v Luksemburgu, na Malti, Poljskem in Slovaškem.

Komisija ocenjuje, da sistemi stroškovnega računovodstva v vrsti drugih držav članic še zmeraj niso dovolj razviti ali so premalo pregledni.

Udeležba NRO

Za udeležence na trgu in potrošnike je pomembno, da NRO izvajajo dobro urejeno javno posvetovanje v zvezi z odločitvami za urejanje trga. V številnih državah članicah postopek posvetovanja udeležencem na trgu ne zagotavlja dovolj povratnih informacij ali ni dovolj pregleden glede izraženih pripomb.

Medtem ko udeleženci na trgu gradijo svojo lastno infrastrukturo in se premikajo z enega reguliranega izdelka na naslednjega in ob tem večajo svoj nadzor nad kakovostjo izdelka, ki ga ponujajo potrošnikom, je udeležba NRO ključnega pomena za zagotavljanje možnosti „prehajanja“ teh potrošnikov na novo infrastrukturo, brez nepotrebnih ovir. To vključuje tako proučevanje ravni cen kakor tudi praktičnih postopkov. Španija in Italija sta obravnavali to vprašanje s posebnimi predpisi; v Združenem kraljestvu je NRO imenoval „razsodnika za telekomunikacije“, ki opravlja vlogo nadzora prehoda k razvezanemu dostopu.

Pravice poti

Glede na trend, ki gre v smeri sodelovanja lokalnih organov pri zagonu širokopasovne infrastrukture, je pri dodeljevanju pravic poti vedno bolj pomembno ločevanje regulativnih in lastniških funkcij.

Izvajanje pravil EU v zvezi s preglednim in nediskriminacijskim dodeljevanjem pravic poti je trajna težava v številnih državah članicah. Komisija proučuje ali obstaja diskriminacija med udeleženci na trgu na Cipru in v Grčiji in ali je v teh državah dosežena zadostna stopnja preglednosti odločitev zadevnih javnih organov.

4. INTERESI POTROŠNIKOV

Univerzalna storitev

Pri imenovanju izvajalca univerzalnih storitev morajo države članice zagotoviti, da je mehanizem učinkovit, objektivni, pregleden in nediskriminacijski in da nobeno podjetje ni vnaprej izključeno.

Komisija ima pomisleke, da bi v Franciji, na Madžarskem in Finskem udeleženci lahko bili vnaprej izključeni in proučuje podobna vprašanja v Belgiji, na Cipru, v Litvi in Avstriji, kakor tudi postopke na Poljskem in Nizozemskem. Zaskrbljena je, da je bila na Portugalskem prvotna telekomunikacijska družba imenovana do leta 2025 brez razpisnega postopka.

Komisija navaja, da so vse države članice, ki so imenovale izvajalca univerzalnih storitev, izbrale prvotnega operaterja fiksne telefonije.

Posebne socialne potrebe

Pobuda inkluzivne informacijske družbe i2010 je vključena v cilje, ki so v ureditvenem okviru postavljeni za NRO in storitve, ki jih ljudje s posebnimi socialnimi potrebami lahko pričakujejo kot del univerzalne storitve.

Medtem ko so cilji na splošno dobro preneseni v zakonodajo, se ukrepi bolj *spodbujajo*, kakor prepisujejo. Kar zadeva cene za uporabnike invalide se zdi, da je večina držav članic sprejela ustrezne ukrepe. Vendar bi se lahko glede praktičnega dostopa do storitev storilo več.

Države članice so dejavne glede uporabnikov z nizkimi dohodki. Avstrija na primer financira sheme posebnih tarif in na Madžarskem je bil ustanovljen sklad za pomoč naročnikom z nizkim dohodkom.

Predpisi za potrošnike

Izkušnje so pokazale, da sta prenosljivost številke fiksne in mobilne telefonije ter izbira in predizbira ponudnika storitev povečali konkurenčni pritisk.

Prenosljivost številke je zdaj v celoti zagotovljena v večini držav članic, z izjemo Češke, Latvije, Litve, Malte, Poljske, Slovaške in Slovenije. Izbira in predizbira ponudnika storitev je zdaj na voljo po vsej EU, z izjemo Slovaške, čeprav v nekaterih državah članicah obstajajo pomisleki, da s tem povezani medomrežni stroški ovirajo razvoj storitve.

Imeniške storitve

Uporabniki želijo delujoč dostop do imenika in imeniške službe, ki bi zajemala vse naročnike, ki se niso odločili, da obdržijo lastno številko tajno. Naraščajoče število naročnikov, ki opuščajo svoje fiksne priključke in uporabljajo samo mobilne storitve, si verjetno želi možnost, da bi bile njihove številke mobilnih telefonov vključene v imenik.

Komisija je zaskrbljena, da celovit imenik in/ali imeniška služba ni zagotovljena na Češkem, v Grčiji, Franciji, na Cipru, v Latviji, na Malti, Poljskem, Portugalskem, Slovaškem in v Združenem kraljestvu.

Težava je tudi, da se konkurenčni ponudniki imeniških služb soočajo z visokimi stroški za dostop do celovitih podatkov operaterjev. SES je razsodilo¹³, da je treba takšne podatke zagotoviti na stroškovno naravn način. Komisija bo proučila primere, s katerimi bo seznanjena.

112 - evropska številka za klic v sili

Ključnega pomena je, da lahko državljani, ki potujejo po Uniji pokličejo službe za pomoč v sili z uporabo ene številke.

Številka se zdaj lahko zastonj uporablja po vsej EU s fiksnih ali mobilnih telefonov. Več držav članic tudi nadgrajuje ureditev svojih služb za pomoč v sili, da bi zagotovile boljšo storitev tistim, ki kličejo to številko.

Finska je na primer centralizirala centre za pomoč v sili z maksimalnim odzivnim časom 90 sekund. Na Češkem lahko operater klica v sili glede na obvladovanje jezika operaterjev preveže klic v različne centre.

V Španiji so regije bistveno izboljšale kakovost svojega odziva ob klicu v sili, ko so zagotovile, da so službam za pomoč v sili na voljo podatki o lokaciji klicatelja. Komisija proučuje, ali številne države članice v zvezi s tem izpolnjujejo zahteve Direktive o univerzalnih storitvah. Komisija tudi spremlja razmere, da bi zagotovila ustrezno obveščenost državljanov o številki 112, zlasti o tem, da jo lahko uporabljajo med potovanji v drugih državah članicah.

---

¹³ ZADEVA C-109/03 KPN Telecom BV v OPTA [2004].

5. ZAKLJUČKI

Ureditveni okvir je od držav članic zahteval, da znatno spremenijo nacionalno zakonodajo in prakse njene izvedbe. Čeprav to sporočilo navaja nekatere pomanjkljivosti pri izvajanju, pa je večina potrebnega dela opravljenega. Pokazalo se je, da prinaša okrepitev konkurence več koristi za potrošnike ter da so obeti za inovacije in naložbe v državah članicah in preko meja pozitivni. Ureditveni okvir državljanom zagotavlja, da so osnovne storitve dostopne po dostopni ceni ter da se upoštevajo posebne socialne potrebe.

Pregled veljavnega ureditvenega okvira že poteka in, čeprav se zahteva, da se začne uresničevati v teku leta 2006, je stopnja napredka pri izvajanju veljavnega ureditvenega okvira potrošnikom, udeležencem na trgu in vsem glavnim zainteresiranim stranem zagotovila dobro osnovo, da ocenijo potrebo po reformi, zlasti z vidika prihodnjega razvoja tehnologije, trga in družbe.